

באקראי גילה ראש אגף ההדרכה בצה"ל, האלוף אברהם רותם (משמאל) על החלטה מהפכנית

שהתקבלה בחשאי -
להעביר את הדגש בצה"ל
מהאיכותיות לכמותיות,
בניגוד לתפיסה המקובלת
והשקפת ראש אגף
התיכנון, אלוף טמיר (מימין)

תת-עורביזציה שגל צה"ל

האלוף טמיר הוא ראש אגף התיכנון (אג"ת). זהו אחד מחמשת האגפים במטכ"ל (לעומת מה"ד, שהוא רק מחלקה בתוך אגף). במסגרת ייעודו המוגדר אמור אג"ת לעסוק, בין השאר, ב"אידיאולוגיה" הבסיסית ו"ארוכת-הטווח של "בניין הכוח".

היכן האיכות והיכן הכמות

פחות לכאורה, ולפי חלק מהתפקידים הכתובה, הרי ממקור זה, יותר מכל אחר, עלינו ללמוד היכן ומדוע מושמים הדגשים העקרוניים בבניין כוחו של צה"ל. בחוברת מערכות - שהיא פירסום צה"לי, וכמדומי מני באחריות מה"ד - מיולי 76, כותב אלוף טמיר כך, על "איכות מול כמות": "הבעייתיות של מציאת האיוון הנכון בין איכות לכמות בבניין עוצמתה הצבאית של ישראל באה לידי ביטוי ב־28 שנות קיומה של המדינה (המצויה) במשך כל תקופה זו... במלחמה ממושכת אחת (בה), ניצחנו במערכות הבודדות בכוח הא"י כות... צה"ל השכיל לנצל ולטפח את המרכיב האיכותי, ולאזן את הפער הכמותי על-ידי בניין עוצמה צבאית ניכרת גם באמות-מידה בינלאומיות."

בנתחו את כד מידחמות צה"ל מבחינת היבט כמותי-מודיאיות, מראה אלוף טמיר ומדגיש, שאכן כד נצחונותינו הצבאיים כאן "בכוח הי איכות" - וגם כיום-הכיפורים, היה זה יתרוי ננו האיכותי שהכריע את הכף" לעניין "איכות וכמות בעתיד יחסי ישראל-ערב" קובע אלוף טמיר, כי בהתכוננות כדל מידחמה עתיד, דות, חייבת ישראל להביא בחשבון שני גוריי מים דומיננטיים" - ושני הים "איכותיים".

האחד הוא, ש"האיסטרטגיה בכוח-אדם בין ישראל לשכנותיה הערביות תלך ותגדל לרעת ישראל". השני, שכדי להבטיח את יעילות צה"ל גם בנסיבות אסטרטגיות גרועות יותר, "יש לגייס טכנולוגיות מודרניות", אשר "גם בעתיד תהיה הפעלתן... תלויה באיכות כוח-האדם שבידיו הן יופקדו".

לפי האלוף טמיר, המסקנות שעל צה"ל להפיק הן, שי "המרכיב האיכותי היה מאזיזות-ממיר, וימשוך להיות גם בעתיד, הנרכך העיקרי בבניין צה"ל. הוא הדרך היחידה (!) לזנתבר עד הפער הכמותי תי ההיך וגרל בניינו ובין שבנינו הערכיים... על רקע התחזית שלפיה יגדל בעתיד עוד יותר הפער הכמותי ביחסייה-כוחות בין ישראל והי עולם הערבי, חייבת ישראל לפעול ליצירת פערים לטובתה במישורים אחרים... מיפוח איי כותו של הלוחם הישראלי, תורת לחימה בלתי שיגרתיים ומערכות-נישק המנצלות טכנולוגיות חדישות - אם את כל אלה ישלב צה"ל בצורה נכונה הוא יוכל להתמודד בהצלחה מול עדיפות כמותית ערבית ולנצח בכל מלחמה עתידה."

ובראשם כמדומה צע"י (צבא עבר-הירדן, "הלגיון" לשע"י בר), אף עושים בפועל, להשיג יתרונות איכותיים, גם במחיר ויתור על הישגים כמותיים.

כלומר, בעוד שבאות ערב ככלל, חותרים ומבקשים להגדיל את מישקלה והשפעתה של האיכות במ לעומת הכמות, סונה צה"ל ללכת בדרך ההפוכה - זו של הדגשת הכמות במקום האיכות. לכן, מנקודת-הראות של כיוון ההתפתחות אין צה"ל "החדש" עומד אפילו בקו אחד עם צבאות ערב, אלא מוריד עצמו, בכונה וביוודעין, למדרגה נמוכה יותר, שבה שוררים מושגי התפתחות "תת-ערביים".

הדברים שהשמיע ראש מה"ד הם, קודם לכל, תמוהים מאד. לשומע ידמה, כי לרשותנו מאגר פוטנציאלי גדול של משאבי כוח-אדם ואמצעים. אבל עד עתה נמנענו מהקמת צבא של מיליון חיילים, רק מפני שלא החשבנו דיינו את הכמות וה"הדגשנו" מדי את האיכות. אולם אם נאמין לדברים שמשמיעים השכם והערב דובריו המוס"י

מאת בנימין עמידרור

מכים של צה"ל, מן הרמטכ"ל ומטה, הרי לא רק ה"י מאמץ להגדיל מירבית את ממדיו הכמותיים של צה"ל נעשה כבר מזמן כדבר מובן-מאליו וראשון-במעלה, אלא גם שמאמץ זה מוכתר בהצלחות. בכל מיקרה, ברור כי משאבי כוח-האדם הלאומיים מנוצלים כבר במלואם, או כמעט במלואם, וגם שינויי אידיאולוגיה דראסטיים, מן הסוג שמבשרים דיברי ראש מה"ד, אין הם כדי להבטיח כי מאותם שלושה מיליוני יהודים, ועוד קומץ מייעוטים לויאליים, יופקו יותר לובשי-מדים מאשר עד כה.

עוד יותר קשה להימלט מתחושת הגיחוך שבהכרזה שממנה משתמע כי יישוב בן שלושה מיליונים מתעתד לבסס את עוצמתו הצבאית עד "הרגשת" הכמות, שעה שהאויב, בפועל ובכוח, נשען על מאגר של יותר מ-100 מיליון, בניבוי עוצמתן הכלכלית של ארצות-הנפט.

יחליט המטכ"ל ויחדש כחפצו, לא יהיה בידו לעולם להקים "יחידות חדשות" יש מאין אלא, לכל היותר, לנקוט חלוקה-חדשה, יעילה יותר, של כוח-האדם הקיים כלומר, לזווג שיפור איכותי מובהק בתחום מיני-הל וניצול משאבי כוח-האדם, במישור הלאומי ובתוך צה"ל גופו. שיפור כזה נחוצ כבר מזמן, ודווקא עליו לא נתבשרנו.

משונה עוד יותר העובדה, שלפחות מן הכתוב בעיתור גם, אין להבחין בכל אי-נוחות מיוחדת אצל ראש מה"ד, למרות שעד עתה היינו רגילים לשמוע ולקרוק את ההיפך הגמור ממה שאמר - ורק את ההיפך הגמור - במי ייחד מפי דובריו ונציגיו המוסמכים של צה"ל, כמו לדוגמה, אלוף אברהם טמיר.

פני ימים ספורים, ב־3 בפברואר, מסר סופרו הצבאי של הארץ דברים שהשמיע, בפגישת כתיבים צבאיים, ראש מחלקת-ההדרכה (מה"ד) במטכ"ל, אלוף אברהם רותם.

"בצה"ל הגיעו למסקנה, "אומר ראש מה"ד "כי יש לשים כיום דגש על הכמותיות. במקום לטפח אלמנטים אחרים של איכות החייה, כפי שעשינו בעבר, עלינו לפעול עתה יותר בהקמת יחידות חדשות."

לפי כל שהיה מקובל על עם ישראל ועל צה"ל עד כה, לפי המוסכמות הרלוונטיות בעולם הרחב, וגם לפי עניות דעתי, מגלמים דיברי ראש מה"ד ומבטאים גישה מטעית לחלוטין, המבוססת על אי-הבנת בעיית האיכות תיית, אופיה ויחסה לכמותיות. התוצאות הבלתי-נמנעות של החידושים שבישר, יהיו ההלשת צה"ל, הרחבתו לרעה של הפער הצבאי בינינו ובין מדינות ערב, והזמנת שואה צבאית פוטנציאלית. בכל מלחמה עתידה (בעיקר אם לא תתרחש בעתיד המיידי), כל זאת, אפילו נבין ונפרש את הביטוי, "לשים את הדגש על הכמותיות" באופן המתון, החלקי וההדרגתי ביותר.

כדברים שהשמיע ראש מה"ד טמון חידוש מהפכני - וזו רק דגמי מקובלות-היסודי ה"י תיאורטיות של צה"ל, אלא גם ביחס לכיוון ההתפתחות הכלדי, המקובל בכל צבאות העולם.

יתירה מזאת, הם מלמדים כי מכאן ואילך מתכוון צה"ל ללכת נגד ההיסטוריה המודרנית כולה ונגד אותו הגיון-התפתחות, שכל החברות בנות ימינו מקבלות אותו כמושכל-ראשון מובן-מאליו ונוהגות על-פיו ללא עיריעה וללא יוצא-מן-הכלל. כל העולם וכל הצבאות פועלים ומתי אמצים ללא הרף, "לשים את הדגש" על האיכות - וצה"ל הוא הצבא היחידי בהיסטוריה המודרנית, שמתוך בחירה ובדיעה צוללה מתעתד להעביר את הדגש אל הכמותיות. אם ובמידה שדיברו רותם מבטאים את ה"י מדיניות הצה"לית, הרי כמונחים מיוזרחי-יכוני ניום, יש לומר כי המטכ"ל הנוכחי של צה"ל גמר ואומר - וזוהי התחזית שכבר החל בפועל ממש - לגרום לתהליך, שאין לכנותו אלא "תתי-ערביזציה של צה"ל."

ידיה בכונה למדרגה נמוכה

ה עוצמה וכוח-הביצוע הצבאיים נוצרים ב" פעולת-גומלין של מרכיבים כמותיים ומרכיבים אי-כמותיים. צבאות ערב, לעומת הצבאות ה"אירופיים" של חברות מפותחות יותר מתבססים בפועל, במידה רבה ביחס, על הגורמים הכמותיים. הדבר נעשה מאונס ולא מרצון; ושאיתם הקבועה, המיושמת גם בפועל במידה המירבית האפשרית - בצורת "שימת הדגש" בבניין הכוח. בחינוך ובאימון - היא לשפר ללא-הרף, וככל שרק ניתן, את האיכות. גופים צבאיים ערביים מסויימים,